

інтелекту (AI) та автоматизації інженери несуть відповідальність за те, щоб технології не створювали дискримінації та були інклюзивними.

Захист даних користувачів та стійкість систем до злому є обов'язковим компонентом сучасної професійної честі.

При цьому як негативний наслідок можна відзначити, що масштабна автоматизація сільського господарства, завдяки сучасній інженерній діяльності, неминуче призводить до скорочення робочих місць на підприємствах для низькокваліфікованих працівників, для яких це стає проблемою влаштування на роботу.

Проте, професійна етика конструктора передбачає створення людино-орієнтованих систем (Human-Centric AI), де техніка не повністю заміщує людину, а стає інструментом підвищення її продуктивності праці та безпеки.

Отже, соціальна відповідальність є метою інженерної діяльності, а професійна доброчесність є засобом її досягнення. Без доброчесності соціальні зобов'язання залишаються лише деклараціями, а без соціальної відповідальності технічна майстерність стає небезпечним інструментом.

Список використаних джерел:

1. Коваленко С., Павленко А. Антикорупційний комплаєнс та етика проектної діяльності в агроінженерії. 2025. №4. Посилання на журнал «Право та державне управління».
2. Ткачук В., Мазур О. Етичні виклики автоматизації проектування сільськогосподарської техніки. 2024. Портал «Економіка, управління та адміністрування».
3. Müller, V. C. Ethics of Artificial Intelligence and Robotics. 2021/2024 update. Stanford Encyclopedia of Philosophy.

УДК 005.21: 004.89

Сисоліна Н. П., к.е.н., доцент;

Позняк С. В.,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У СТРАТЕГІЧНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Дослідження інформаційних систем підтримки прийняття рішень (СППР/DSS) у стратегічному управлінні є надзвичайно актуальним, оскільки в умовах волатильності ринків інтуїтивного менеджменту вже недостатньо – він має базуватися на даних (Data-Driven Management).

У стратегічному циклі одним з важливих етапів є аналіз слабкоструктурованих завдань. На відміну від операційних систем, системи підтримки прийняття рішень (DSS) орієнтовані на вирішення унікальних стратегічних проблем, де вхідні дані є неповними або суперечливими.

Підтримка стратегічного напрямку відбувається на всіх етапах прийняття рішень, починаючи від ідентифікації проблеми та збору інформації до розробки альтернатив, їхньої оцінки та вибору оптимального сценарію [3].

Система підтримки прийняття рішень не замінює менеджера, а розширює його когнітивні можливості, дозволяючи обробляти обсяги даних, що виходять за межі людського сприйняття, тобто відбувається Синергія людини та машини.

Система управління базою даних (Data Management), база моделей (Model Management) та інтерфейс користувача (Dialog Management) є ключовими компонентами та архітектурою системи.

Система управління базою даних відбувається завдяки агрегації внутрішньої інформації підприємства (ERP, CRM) та зовнішніх даних (ринкові тренди, макроекономічні показники, звіти конкурентів).

База моделей наповнюється завдяки набіру математичних, статистичних та фінансових моделей (наприклад, моделі SWOT-аналізу, PEST-аналізу, матриці BCG або складніші кореляційно-регресійні моделі).

Гнучке середовище дозволяє менеджеру взаємодіяти з даними без навичок програмування, використовуючи візуалізацію та інтерактивні панелі (Dashboards), маючи інтерфейс користувача.

Розглянемо функціональні можливості для стратегічного менеджменту, а саме сценарне моделювання («What-if» analysis), аналіз чутливості та прогнозу аналітику (Predictive Analytics).

Сценарне моделювання відбувається через оцінку наслідків стратегічних рішень (наприклад, вихід на новий ринок або зміна продуктового портфеля) за різних ринкових умов.

Аналіз чутливості сприяє визначенню того, як зміна окремих факторів (ціни на сировину, курсу валют) вплине на стратегічну стійкість підприємства.

Прогнозна аналітика проводиться з використанням історичних даних для передбачення майбутніх станів зовнішнього середовища.

Інтеграція сучасних технологій у системі підтримки прийняття рішень стає важливим елементом управління.

Впровадження нейромереж (Artificial Intelligence (AI) та Machine Learning) зможе дозволити системі самостійно виявляти приховані закономірності в ринковій динаміці.

Обробка величезних масивів (Big Data) неструктурованої інформації (соціальні мережі, новини, супутникові дані) призначена для глибшого стратегічного аналізу.

Забезпечення доступу до стратегічної аналітики в режимі реального часу (хмарні рішення (Cloud DSS)) стає обов'язковим ресурсом в сучасних умовах для топ-менеджменту з будь-якої точки світу.

Проте, необхідно відзначити виклики та обмеження впровадження системи підтримки прийняття рішень

Нерелевантна або застаріла інформація на вході призводить до помилкових стратегічних висновків («Garbage in, garbage out»), тобто важлива якість та «чистота» даних.

Не можна не враховувати психологічний фактор, тобто спротив менеджменту результатам, які суперечать їхньому досвіду чи інтуїції.

Захист стратегічних моделей та прогнозів від витоків до конкурентів враховує необхідність інформаційної безпеки.

Підвищення залежності бізнесу від інформаційних технологій супроводжується збільшенням ризиків кібератак, зокрема щодо критичної інфраструктури [1].

Інформаційна безпека неможлива без чітких планів, які дозволяють підприємству продовжувати критичні операції навіть після значного інциденту (наприклад, масова кібератака або стихійне лихо) [2].

Отже, впровадження системи підтримки прийняття рішень (DSS) дозволяє трансформувати стратегічний менеджмент із «мистецтва вгадування» на високотехнологічний процес проектування майбутнього. Таким чином знижується ризик фатальних помилок та забезпечується гнучкість компанії в умовах «чорних лебедів».

Список використаних джерел:

1. Савеленко Г.В., Сисоліна Н.П., Ніколаєв І.В. Управління ризиками при впровадженні інформаційних систем в електронному бізнесі. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Економіка, менеджмент та право*. Київ: Центр учбової літератури. 2025. №9, С.48-59. URL: <https://fmnzb.sfa.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/5.pdf>.

2. Сисоліна Н.П. Інформаційна безпека як ключовий елемент економічної безпеки підприємства. Проблеми і перспективи економічного розвитку в умовах модернізаційних процесів в Україні та світі : матеріали III всеукр. наук.-практ. конф., 27 лист. 2025 р., м. Кропивницький / Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, каф. економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи ; [редкол. : А.А. Тихий, В.В. Зайченко та ін.]. Кропивницький : РВЛ ЦНТУ, 2025. С.51-52. <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/42c40696-ae0c-43a1-9206-5756f2b35ddc/content>.

3. Сисоліна Н.П., Савеленко Г.В., Василенко Л.В. Інформаційне забезпечення підприємницької діяльності. Навчальний посібник. - Кіровоград: Лисенко В.Ф., 2013.-248с.

УДК 005.334:338.439.02:338.43

Сисоліна Н. П., к.е.н., доцент;

Соломко Д. О.,

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ АГРОПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

У 2026 році система ризик-менеджменту агропідприємств переживає фундаментальну трансформацію, переходячи від теоретичного моделювання до прагматичного виживання в умовах «пермакризи». Сучасна глобальна продовольча нестабільність змушує агробізнес інтегрувати технології та нові економічні моделі безпосередньо в операційні цикли. Тому трансформація